

Ghid de practică jurnalistică în domeniul violenței în familie

Realizat dintr-o serie de conversații cu specialiști
în combaterea violenței în familie.

Ediția 1

Octombrie 2018

www.viatadupaabuz.ro

Cuprins

1. Introducere	2
2. Argument	3
3. Context	5
3.1. Statisticile violenței în familie în România	5
3.2. Legislația în vigoare	7
4. Practici jurnalistice în tratarea subiectului violenței domestice	9
4.1. Informații de inclus în orice articol referitor la violență domestică	9
4.2. Mituri și stereotipuri despre violența domestică de eliminat din discursul public	10
4.3. Sugestii de unghiuri de abordare diferite	12
5. Ghid etic de interviu	14
6. Chestionar pentru ONG-uri (sumar rezultate)	16
6.1. Profilul respondenților	16
6.2. Întrebările legate de practici jurnalistice	17
6.3. Opinii despre principalele greșeli pe care le comit organizațiile de profil în comunicarea cu presa	18
7. Resurse	19
7.1. Studii și rapoarte	19
7.2. Reportaje	19
7.3. Filme	20
8. Despre autor	21

1. Introducere

Acest ghid a luat naștere dintr-o serie de conversații cu specialiști în combaterea violenței în familie. Prin el sprijinim eforturile care se depun pentru informarea, protejarea și reintegrarea supraviețuitorilor. Abuzul domestic în România a atins cote alarmante, iar situația nu poate fi îmbunătățită fără o implicare conștientă și responsabilă a formatorilor de opinie.

Violența domestică nu este un "obicei prost", ci o infracțiune pedepsită prin lege

Prezentul ghid se adresează în principal jurnaliștilor, dar și blogger-ilor și altor formatori de opinie. A fost redactat pornind de la un sondaj în rândul organizațiilor care combat violența în familie, pentru a răspunde nevoilor imediate ale supraviețuitorilor și a celor care îi asistă prin adăposturi, consiliere, advocacy, campanii de conștientizare și de strângere de fonduri.

Persoanele care tratează subiectul abuzului domestic au o responsabilitate în construirea unor percepții care afectează direct alegerile victimelor, abuzatorilor și martorilor. Ele influențează opinia publică și astfel pot face diferența între viață și moarte.

Acesta este un material "în lucru". Ne propunem să îl reedităm anual, cu implicarea ONG-urilor de specialitate și a jurnaliștilor deopotrivă.

Te invităm să vizitezi <http://www.viatadupaabuz.ro/presa> și să contribui la următoarea ediție.

Acest ghid este parte din proiectul *Viața după abuz*, o platformă online care:

- **Informează** supraviețuitori, victime și apropiații lor despre faptele de violență în familie și cum se poate crește calitatea vieții post-traumă;
- **Colaborează** cu practicienii în generarea de soluții la problemele cu care se confruntă organizațiile de suport pentru victime;
- **Invită** actorii din industria comunicării să multiplice bunele practici în informarea și formarea opiniei publice pe subiectul violenței domestice.

Contact: noi@viatadupaabuz.ro

2. Argument

Într-un apartament de bloc din comuna Roșu, la marginea cartierului Militari din București, de fiecare dată când televizorul familiei pomenea scene de tortură și cruzime între parteneri, soțul Nicoletei avea grijă să o facă atentă. „Așa o să pățești și tu”, îi spunea. „Asta te așteaptă. Tu urmezi”. Uneori doar o privea mai intens în timp ce creștea volumul televizorului ca să o facă atentă. Împreună aveau cinci copii, iar Nicoleta îndura violența soțului de mai bine de 13 ani.

Nu pleca de 13 ani, mai întâi pentru că a sperat că poate să-l schimbe, că dacă va merge pe sârmă cât mai încet, partenerul nu se va mai înfuria. Apoi a ajuns blocată de frică. Se simțea mai în siguranță acasă, torturată și amenințată, mult mai mult decât dacă ar fi îndrăznit să fugă. Era înghețată. Suntem obișnuiți să judecăm prin lentila impulsului natural de a te lupta sau de a te fugi. Rațional, nu înțelegem de ce ai îndura suferință pe parcursul mai multor ani. Statisticile ne arată însă că tragediile se petrec când victima decide să părăsească locuința. Furia agresorului poate crește în acel moment, iar în lipsa unor servicii eficiente de monitorizare a agresorilor, de protecție a victimei, a promovării acestor servicii și a consolidării încrederii populației în aceste soluții, da: poate părea mai logic pentru propria siguranță să rămâi într-o relație abuzivă cu care ești familiarizat, versus să riști să declanșezi o furie necunoscută.

De fiecare dată când vorbesc despre violență între parteneri cu liceeni sau studenți în cadrul unor cursuri de jurnalism pe care le predau, ajungem invariabil să ne blocăm în trei mari găuri negre:

- 1. De ce stă?**
- 2. A făcut ea ceva.**
- 3. Nu e bine să intervii într-un cuplu, că vei avea de suferit**

Se întâmplă indiferent că studiază jurnalism, comunicare, psihologie sau chiar asistență socială. Dacă nu ai fost într-o astfel de situație îți este imposibil să înțelegi de ce ar îndura cineva abuzul ani în șir. Judeci din poziția în care ai curaj, resurse interioare și sociale, vise, planuri, soluții. De obicei e momentul în care le povestesc de primul meu prieten și cum m-a pălmuit în plină stradă la 16 ani. Deși crescusem în casă cu un tată violent și îmi spusese că nu voi îndura niciodată un astfel de tratament în cuplu, când mi s-a întâmplat am înghețat și am reprodus un mecanism inconștient învățat: am încercat să-l conving că a greșit să mă lovească dezvinovățindu-mă. Nu condamnam violența, ci mă justificam, că nu am vorbit cu alt băiat, că nu am mințit, că a înțeles greșit. Și am mai făcut asta multe luni până când ne-am despărțit. Până la această palmă, nu-mi pusesem problema că nu e în regulă să îmi verifice zilnic telefonul, să îmi citească mesajele, să mă sune și să mă

întrebe unde sunt, să-mi facă vizite surpriză la liceu sau în preajma casei și să mă observe din umbră. În lipsa unei educații în spiritul respectului și a drepturilor fundamentale ale omului, violența e extrem de prezentă și în același timp neconștientizată în cuplurile de adolescenți din România. Agresivitatea și nevoia de control sunt (și) comportamente învățate și emulate. Învățate în familie, din literatură, de la prieteni și din discursul media.

În lipsa unui discurs unitar în ceea ce privește violența în familie încă din școală, consider că este datoria mass-media să lupte cu stereotipurile pe care le-am dobândit trans-generațional, în niciun caz să le perpetueze și să le fixeze în mentalul colectiv.

Acest ghid își propune să ofere repere de lucru pentru jurnaliștii care relatează pe tema violenței în familie, sfaturi pentru conduita în relația cu sursele, protejarea și evitarea retraumatizării lor.

Informațiile au fost culese prin intermediul unui chestionar aplicat specialiștilor în servicii sociale și advocacy din domeniu.

Sperăm să fie un instrument util și împreună să contribuim la menținerea violenței în familie în agenda publică într-un mod constructiv, care să genereze schimbare atât la nivel personal cât și la nivel instituțional și legislativ.

Ana-Maria Ciobanu

[\[înapoi la cuprins\]](#)

3. Context

3.1. Statisticile violenței în familie în România

La nivelul Uniunii Europene, Agenția pentru Drepturi Fundamentale (FRA) a realizat în anul 2014 primul studiu complex privind violența partenerului intim. Studiu realizat în 28 de state membre, a relevat faptul că formele prevalente de violență din partea partenerului intim sunt violența fizică și sexuală.

Conform studiului Agenției pentru Drepturi Fundamentale, la nivelul Uniunii Europene:

- 1 din 3 femei (33%) au suferit de o formă de violență fizică și/sau sexuală începând cu vârsta de 15 ani.
- 22% dintre femeile care au sau au avut o relație au fost victime ale violenței fizice și/sau sexuale începând cu vârsta de 15 ani.
- 16% dintre femeile victime ale violenței fizice din partea partenerului intim, au continuat să fie abuzate și după terminarea relației.
- 42% dintre femeile însărcinate în timpul relației, au fost victime ale unei forme de violență.
- 22% dintre femei au fost victime ale violenței din partea altei persoane decât partenerul intim începând cu vârsta de 15 ani.

Datele statistice ale instituțiilor cu atribuții în prevenirea și combaterea fenomenului violenței în familie ne arată un procent foarte mic din fața adevărată a fenomenului. Specialiștii estimează că numai 25% dintre victime depun o plângere penală împotriva agresorului, iar asta se întâmplă când violența este deja fizică.

Simona Voicescu: *"Nu avem, în acest moment, o statistică reală care să ne prezinte adevărata mărime a acestui fenomen în România. Crima este singura statistică garantată.*

Motivul este lipsa corelării datelor de la apelurile primite la 112, la plângerile depuse și retrase de la secțiile de poliție, numărul certificatelor medico-legale emise și a ordinelor de protecție emise, cât și a celor respinse. Fiecare dintre instituțiile mai sus amintite, au statistici referitoare la infracțiunea de violență, dar acestea nu sunt corelate între ele, încât să putem să știm clar ce procent din aceste numere este referitor strict la violența împotriva femeilor."

Suntem totuși departe de începutul anilor '90, când nu cercetase nimeni fenomenul și nu erau cifre oficiale care să-i confirme răspândirea.

În luna martie 2017, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în raportul de activitate cu privire la anul 2016: “Atrage atenția numărul mare de infracțiuni grave comise între membrii familiei (omor, viol, loviri sau alte violențe și vătămare corporală), ceea ce impune cu necesitate acțiuni de prevenire din partea autorităților și a organizațiilor neguvernamentale.”

Statisticile Inspectoratului General al Poliției Române în legătura cu persoanele și infracțiunile prevăzute de Legea 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, arată că aproape jumătate dintre faptele penale sesizate an de an la poliție se încadrează la art. 193/NCP – „Loviri și alte violențe”:

An	„Loviri și alte violențe” sesizate la Poliție
2013	6.282
2014	11.937
2015	15.705
2016	18.500
2017	20.283
Primele 7 luni ale anului 2018	13.200

Statisticile colectate de Poliția Română arată că, în 2015, dintre cei 33.583 de agresori familiali (femei și bărbați), doar 3.640 se aflau sub influența alcoolului când au comis fapta.

Statisticile analizate de Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse arată că incidența cazurilor raportate de violență în familie se află pe o pantă ascendentă în ultimii trei ani (ceea ce ar putea arăta în primul rând o creștere a numărului de plângeri penale pentru aceste infracțiuni):

An	Evoluția numărului de cazuri de violență în familie față de anul anterior
2015	+ 5,81%
2016	+ 6,07%
2017	+ 0,63%

Violența în familie care se soldează cu moartea victimei:

An	Infracțiuni de violență intrafamilială rezultând în decesul victimei
2013	157
2014	189
2015	186
2016	191

Ordinul de protecție

Cu privire la ordinele de protecție, datele IGPR evidențiază că:

An	Ordine de protecție emise	Ordine de protecție nerespectate
2015	1.328	334
2016	2.170	743
2017	2.894	1.011

3.2. Legislația în vigoare

Definiția pe care o dă legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie este următoarea:

- „(1) Violența în familie reprezintă orice acțiune fizică sau verbală săvârșită cu intenție de către un membru de familie împotriva altui membru al aceleiași familii, care provoacă o suferință fizică, psihică, sexuală sau un prejudiciu material.
- (2) Constituie, de asemenea, violență în familie împiedicarea femeii de a-și exercita drepturile și libertățile fundamentale.
- (3) În sensul legii, prin membru de familie se înțelege soțul, ruda apropiată și persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelorora dintre soți sau dintre părinți și copil, dovedite pe baza anchetei sociale.”

Potrivit documentelor Consiliului Europei (Recomandarea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei Nr. R (85) cu privire la violența în familie, violența în familie reprezintă „orice act sau omisiune comisă în interiorul familiei de către unul dintre membrii acesteia și care aduce atingere vieții, integrității corporale sau psihologice sau libertății altui membru al acelei familii și vatamă de manieră gravă dezvoltarea personalității sale”.

Conceptul de „violență în familie” este amplu și cuprinde violența domestică (înțeleasă ca violență ce apare între parteneri, fie ei soți sau concubini), dar și violența asupra copiilor, bătrânilor sau altor rude.

În ce privește violența domestică, potrivit unor organizații guvernamentale care au efectuat studii privind acest fenomen în România, aceasta reprezintă o serie repetată de comportamente coercitive și de atac fizic, sexual și psihic pe care o persoană le manifestă față de partener, în scopul controlării și dominării acestuia, utilizând forța și/sau profitând de incapacitatea de apărare a victimei, ce apare în cadrul unei relații de cuplu. Aceasta include și abuzurile de tip economic și social. Este considerată violență domestică și cea făptuită asupra fostei soții/partenere și în relațiile consensuale.

- **Constituția României** garantează egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice fără privilegii sau discriminări (articolul 16), precum și drepturile și libertățile tuturor persoanelor. De asemenea, prevede că nici o persoană nu poate fi supusă torturii sau oricărui alt fel de pedeapsă sau tratament degradant sau inuman. Articolul 23 declară drept inviolabile libertatea individuală și siguranța persoanei, iar dreptul la apărare al persoanei este de asemenea garantat (articolul 24).
- **Legea nr. 217/2003** pentru prevenirea și combaterea violenței în familie
- **Legea nr. 211/2004** privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile acestora precum și de consiliere psihologică, asistență juridică gratuită și compensație financiară acordată de către stat.
- **Legea nr. 202/2002** privind egalitatea de șanse între femei și bărbați, prima lege din România cu reglementări explicite în domeniul egalității de șanse dintre femei și bărbați. Legea a fost modificată și completată prin Hotărârea de Guvern nr. 177/2016 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați;
- **Legea nr. 351/2015** din 23 decembrie 2015 privind modificarea art. 27 alin. (1) din Legea nr. 217/2003 introduce prevederea judecării dosarelor cu cereri de emitere a unui ordin de protecție în 72 de ore.
- **Legea nr. 35/2017** privind completarea art. 23 din Legea nr. 217/2003 introduce posibilitatea instanței de a obliga agresorul să se prezinte periodic la secția de poliție competentă cu supravegherea respectării ordinului de protecție și să informeze poliția cu privire la noua sa locuință, în cazul în care a fost evacuat
- **Legea nr. 174/2018** privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, prin care se reglementează ordinul de protecție provizoriu.
- **Legea nr. 30/2016**, prin care România a ratificat Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice – Convenția de la Istanbul

Instituții implicate în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie:

- Ministerul Muncii și Justiției Sociale
- Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse
- Consiliile Locale
- Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului
- Serviciul Public Local de Asistență Socială
- Institutul Național de Medicină Legală

[\[înapoi la cuprins\]](#)

4. Practici jurnalistice în tratarea subiectului violenței domestice

4.1. Informații de inclus în orice articol referitor la violență domestică

Violența în familie și violența domestică nu sunt probleme private, ci fenomene care au impact asupra întregii societăți (costuri economice, consecințe medicale, efecte puternice asupra copiilor) și a comunității celor implicați (cartier, școală, loc de muncă, prieteni și familie extinsă). De aceea, este important ca un material de presă să reflecte faptul că avem de a face cu un grav fenomen social, nu cu situații excepționale. Discutând despre violență ca despre o problemă pe care o avem în comun, contribuim la a avea o societate care condamnă acest fenomen și are toleranță zero pentru agresiune, indiferent în ce mediu se întâmplă.

Specialiștii care au răspuns la chestionar menționează o serie de aspecte care nu ar trebui să lipsească din relatările despre violență:

Contextul cazului prezentat

Plângeri penale formulate la poliție, existența, absența sau încălcarea unui ordin de protecție, existența unor dosare penale pe rol. • Tipurile de violență prezente, dincolo de violența fizică - violență economică, psihologică, verbală (pentru a nu le minimiza impactul, pentru a nu întări publicului ideea că doar brutalitatea extremă este violență).

Rolul publicului în prevenirea sau sancționarea violenței

Chiar dacă în întâmplarea relatată ”nimeni nu a intervenit”, e important ca publicul să afle CUM poate interveni într-o situație similară. • Cum se anunță poliția în cazul în care ești martorul unei agresiuni. • Motivarea martorilor să acționeze, să nu tolereze tacit violența, informarea lor despre statutul de martor protejat conform legii. Încurajarea lor de a se prezenta dacă sunt citați la un proces. Violența e însoțită deseori de izolare. E ușor să crezi că nu ai nicio șansă să câștigi custodia copiilor dacă nu ai pe nimeni care să îți susțină declarațiile.

Ce ar trebui să facă victimele pentru a se proteja în situații similare

Bagaj de urgență, plan pentru separare, asigurarea sprijinului unei persoane de încredere care poate apela rapid 112 la un semnal stabilit. • Informații despre

instituții, specialiști, organizații și legislație care protejează victimele. • Informații despre ordinul de protecție, adăposturi și locuințe protejate.

4.2. Mituri și stereotipuri despre violența domestică de eliminat din discursul public

Din chestionarul aplicat a reieșit că mass media prezintă în general violența în familie în mod senzationalist, ca incident izolat, deși de cele mai multe ori victimele îndură luni sau ani de abuzuri. De prea puține ori vedem violența tratată ca fenomen social, cu cauze, efecte și măsuri de prevenție.

Crimele nu sunt tragedii inexplicabile care nu puteau fi prevenite. A perpetua senzația că nu se poate schimba nimic și că nimeni nu intervine, sabotează împuternicirea victimelor, sabotează furnizorii de servicii sociale și autoritățile care ar trebui să ia măsuri înaintea unei tragedii, perpetuează teama.

Presă relatează aproape exclusiv despre crime și acte de brutalitate extremă, discurs la care victimele se raportează greu. Pentru majoritatea, conceptul de violență domestică așa cum apare în presă, este străin. Blocarea accesului la banii familiei, controlul constant prin telefoane, urmărirea sau violența verbală pe rețele de socializare sunt în egală măsură gesturi abuzive, conform legii 217/2003. În fața distanței dintre ce relatează presa și ce trăiește acasă, dublată de lipsa prezentării unor modele, victima poate avea un sentiment de alienare, de singurătate și de renunțare. Nu există modele în jur care s-o sprijine să iasă din situația de violență pentru că este nesigură că asta i se întâmplă.

Specialiștii consultați subliniază că pentru a sprijini combaterea violenței domestice este necesară eliminarea următoarelor practici din discursul media și al formatorilor de opinie:

- Blamarea victimelor ("nu gătea", "nu făcea curat", "înșelase", "a stat prea mult cu agresorul și nu a fost o mamă bună dacă a acceptat violența").
- Scuzarea agresorilor ("vecinii îl descriu ca o persoană respectuoasă", "nu avea cazier", "nu deranjase niciodată").
- Invizibilitatea violenței asupra femeilor din anumite grupuri: roma, LGBT (lesbiene, bisexuale și transsexuale), lucrătoare sexuale, persoane fără adăpost, deși acestea pot fi victime atât ale violenței domestice cât și ale infracțiunilor motivate de ură.

- Limbajul pornografic sau chiar glumeț în relatarea actelor de agresiune fizică sau sexuală.
- Prezentarea unor detalii despre victimă (sau familia acesteia, în special copii minori) care o pot identifica, localiza și vulnerabiliza, inclusiv online (print-screen-uri cu conturile din rețelele de social media; numele angajatorului).
- Omiterea perioadei de conflicte de dinaintea incidentului violent.
- Lipsa accentului pe pedeapsa legală care va fi primită de agresor.
- Folosirea unui limbaj sexualizat și romantizat, care prezintă violența ca pe o formă de iubire/pasiune (“Crimă pasională”).
- Prea puține informații despre servicii adresate victimelor.
- Prejudecăți despre victime (“Victima violului era corijentă la matematică”, “colegele spun că se îmbrăca sumar”).
- Prejudecăți despre agresori (alcoolici, săraci, romi).
- Folosirea unui limbaj pseudo-pornografic în relatările despre viol, insinuând că victima minte sau inventează, punându-se la îndoială credibilitatea sa.
- Blamarea victimei prin prezentarea detaliilor asupra vieții personale, statutului social, comportamentului. Căutarea și prezentarea ”motivelor” care declanșează incidentul.

Exemple:

1. *Se pare că tânărul era supărat că fosta lui iubită nu-i permitea să-și vadă copilul. Vineri seară a mers în comuna Dițești, acolo unde locuia Bianca, să-i ofere o sumă de bani, 50 de lei spun martorii. Cu acești bani, mama ar fi trebuit să meargă împreună cu cel mic la Zilele Comunei și să-i cumpere acestuia tot ce-și dorea. Cum femeia a refuzat oferta fostul ei iubit s-ar fi enervat și a apăsă prea tare pe accelerație, pierzând în același timp controlul volanului. (mai 2018)*
 2. *Orbit de furie, bărbatul a fost filmat în timp ce-și agresa soția, pe care ar fi bănuț-o de infidelități. Femeia nu a putut da explicații despre un număr de telefon necunoscut pe care soțul i l-ar fi descoperit în agendă. „Al cui e numărul de telefon?! a întrebat furios bărbatul. (august 2017)*
- Bătaia e ruptă din rai, femeia mai merită câte o palmă, copilul trebuie bătut ca să fie educat.
 - Căutarea unei căi de mediere între victimă și agresor, în special în direct, în platoul de televiziune.
 - Alegerea unor surse părtinitoare.

Exemplu:

Rudele suspectului îi iau apărarea, supărate că femeia și-a reclamat soțul la poliție de mai multe ori pentru scandaluri. De fiecare dată și-a retras ulterior plângerile.

Constantin Jeculescu, tatăl suspectului: - Ea e de vină, nu el! Săracul, rău îmi pare că e acolo.

Reporter: - De ce spuneți că ea e de vină, ce făcea?

Constantin Jeculescu, tatăl suspectului: - Păi, cu mătura nu pot să dau, în casă nu pot, ai grijă de copii.

Apropiatii susțin că certurile se auzeau zi de zi din locuința celor doi.

(Aprilie 2018)

4.3. Sugestii de unghiuri de abordare diferite

- Narațiuni care să prezinte personaje care rup lanțul violenței.
- Diversele tipuri de violență: socială, psihologică, economică, online.
- O analiză a eficienței sistemelor de suport și prevenție, dincolo de enumerarea lor (ex: 4 centre de consiliere agresori la nivel național. Ce fac? Pentru câți oameni? Care le sunt limitele și care sunt cauzele pentru care sunt ineficiente? Există linii de finanțare pentru deschiderea unor astfel de centre?).
- Cum abordează fenomenul psihologii și consilierii școlari care ar trebui să identifice copiii care sunt martori sau victime ale fenomenului.
- Semnalele de alarmă pentru un comportament abuziv, înainte ca acesta să producă efecte fizice.
- Cauzele pentru care are loc întoarcerea la agresor, în primul rând din perspectiva victimei, dar și a serviciilor pe care le are la dispoziție pentru a se separa emoțional, nu doar fizic.
- Convenția de la Istanbul și context regional; ce înseamnă stereotipuri de gen, care sunt cauzele violenței.
- Consecințele ample și pe termen lung ale violenței experimentate inclusiv ca martor-copil.
- Violența sexuală și prostituția.
- Violența din copilăria agresorului sau a victimei, modelul repetitiv/ pattern-ul comportamental.
- Un istoric al formulei "părăsirea de domiciliu"- ca gest reprobabil pe care îl comite o mamă care pleacă de acasă - formulă încărcată de conotație negativă și astăzi, deși legal mama are dreptul să plece de acasă împreună cu copiii.

- Maternitatea după viol.
- Perspectivele actorilor sociali care iau contact cu victime sau agresori (medici, profesori, psiho-terapeuți).

[\[înapoi la cuprins\]](#)

5. Ghid etic de interviu

- **Siguranță și confidențialitate**

Întreabă dacă persoana se simte în siguranță să-i folosești numele real sau ar prefera să fie protejată. Întreabă dacă ar vrea să discute cu un asistent social sau psiholog înainte de a fi interviuată pentru a putea înțelege consecințele expunerii publice.

- **Prezintă-te și explică de ce ești acolo**

Explică cine ești ca profesionist, de ce lucrezi la un material despre acest fenomen, ce vrei să obții de la interviu și de la produsul media final. Cine ești ca om? Nu ești un străin care ia o poveste. Ești un om care ascultă.

- **Dă-i o formă de control a discuției**

Alege un spațiu în care se simte în siguranță, un mediu familiar. Asigură-te că nu o vei intervieva în prezența copiilor și fă echipă cu cineva care îi poate supraveghea. Prezintă-ți echipamentul și cum funcționează, stabiliți împreună cum îți semnalează dacă ceva e off the record. Amintește-i pe tot parcursul discuției că vă puteți opri oricând, puteți face pauze, poți reveni dacă a obosit sau dacă interviul îi face rău.

- **Marchează momentele dificile ale interviului**

Fie că ceri detalii specifice, fie că pui întrebări dificile care invită la auto-analiză și reflecție, spune-i celei sau celui interviuat(e) că urmează un punct greu al conversației, că înțelegi dacă nu e pregătit(ă) să continue, sau dacă îi este greu. Explică de ce pui anumite întrebări, de ce publicul are nevoie de anumite detalii și cum pot acestea să schimbe ceva.

- **Ascultă și nu judeca**

Dacă cel din fața ta vorbește, ascultă. Dă-i atenția și timpul tău și mulțumește-i pentru deschidere și încredere. Nu sări brutal la "acțiune", nu schimba vorba. Nu judeca. Ești acolo să înțelegi și să-i ajuți pe alții să înțeleagă.

Există formule prin care poți discuta despre stereotipuri. "Ce i-ai spune cuiva care caută un motiv pentru ce ți s-a întâmplat?"; "Mă poți ajuta să le explic celor care n-au trecut niciodată prin ce ai trăit tu, de ce despărțirea a durat ani?".

- **Nu presa. Nu speria**

Dacă interviuata se află într-o situație de abuz, nu o presa să plece ci oferă-i informații și persoane de suport care îi pot fi alături când decide că este momentul potrivit.

Nu speria cu întrebări de tipul „Nu vă e teamă ca o să vă caute și...”, „Ce se va întâmpla când va ieși din închisoare?”, „Poate să vă ia copiii?”

[\[înapoi la cuprins\]](#)

6. Chestionar pentru ONG-uri (sumar rezultate)

Răspunsurile care au stat la baza acestui ghid au fost culese în perioada 10 - 19 octombrie 2018. Chestionarul poate fi completat în continuare accesând www.viatadupaabuz.ro/presa/chestionar.

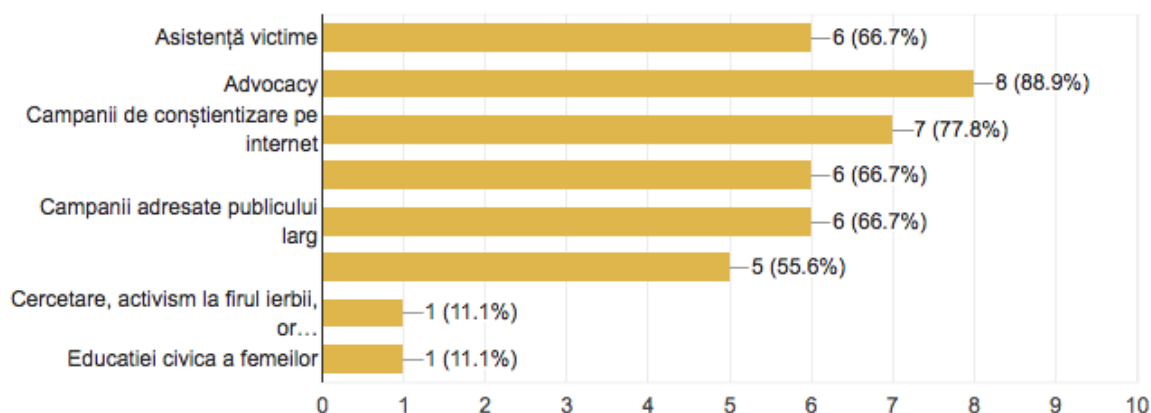
6.1. Profilul respondenților

Au contribuit 9 organizații, din București și din țară, având între 7 luni și 18 ani de experiență în domeniul combaterii violenței domestice și 2 practicieni independenți:

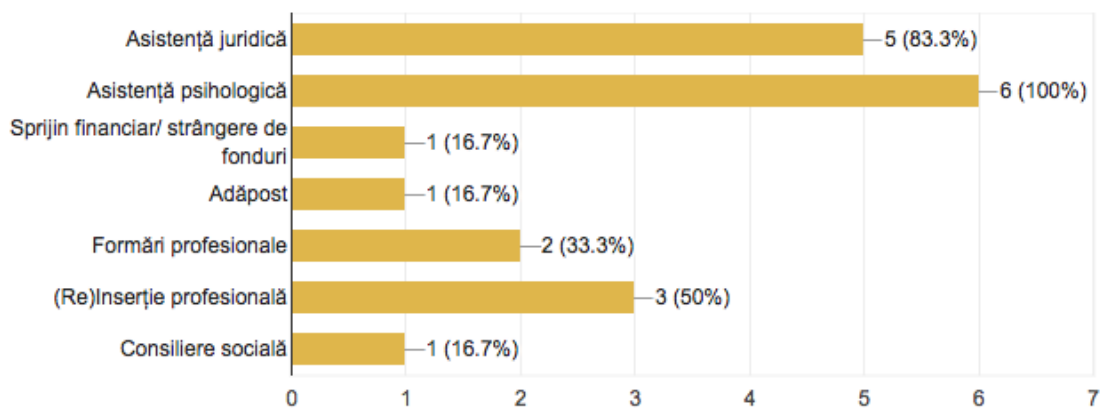
- Centrul Filia
- Asociația Front / Feminism
- Centrul de Mediere și Securitate Comunitară
- Asociația Psihosfera
- Asociația Femile se Implică (A-FI)
- A.L.E.G. București
- Asociația Necuvinte

Au răspuns fondatori, președinți, coordonatori de proiect și asistenți sociali.

Serviciile oferite de organizațiile respondente:

Cei care oferă asistență directă victimelor, furnizează următoarele servicii:

Dintre activitățile organizațiilor respondente:

- Conectare grupuri de interese din domeniul violenței domestice de la grupuri de inițiativă ale femeilor, la ONG-uri și autorități centrale sau locale.
- Urmăresc o înțelegere clară a limitelor legislative sau instituționale pentru a putea presa eficient pentru schimbare.
- Construiesc spații pentru femei să își facă vocile auzite, încurajează solidaritatea între femei din medii diferite.
- Promovează în rândul tinerilor relații bazate pe respect și parteneriat.
- Comunicare și promovare online.
- Analiză legislativă, lobby la nivel european
- Centru de primire în regim de urgență 24/24h, unde sunt angajați doar asistenți sociali cu studii superioare.
- Continuitatea programelor indiferent de finanțare.
- Implicare preponderentă în mediul rural.
- Militează pentru drepturile femeilor, educația civică și politică și promovarea femeilor în comunitățile locale.
- Concentrare pe mesaje pozitive.
- Asistență victime, modificări legislative și campanii de sensibilizare, conștientizare, informare și prevenire.

6.2. Întrebările legate de practici jurnalistice

- Care sunt 3-5 greșeli majore pe crezi că le fac jurnaliștii în redactarea articolelor legate de violența domestică?
- Ce informații relevante pentru cititorii unui material despre violență domestică nu ar trebui să lipsească din articolele de presă/ internet?

- Ce exprimări și/sau unghiuri de abordare ar trebui eliminate definitiv din materialele de presă?
- Ce mituri despre violența domestică ar trebui eliminate din discursul public?
- Ce adevăruri, până acum puțin sau deloc tratate, ar trebui incluse și clarificate în orice material de presă?
- Dacă lucrezi direct cu victime, ce consideri că ar fi important ca orice reporter să citească / vadă înainte de a le lua un interviu?

Răspunsurile specialiștilor au fost sintetizate și dezvoltate în capitolele 4 și 5 ale ghidului. Este de remarcat consensul respondenților privind atât bunele practici ale jurnaliștilor cât și aspectele de îmbunătățit.

6.3. Opinii despre principalele greșeli pe care le comit organizațiile de profil în comunicarea cu presa

- Ceartă mass media.
- Nu mențin relația cu cei care au fost deschiși la colaborare.
- Nu păstrează contactele de presă.
- Folosesc un limbaj prea tehnic, în timp ce presa caută povești și cazuri reale.
- Comunică prea sec rezultatele muncii lor.
- Nu vorbesc concret despre lipsa de ajutor a serviciilor locale.
- Se nasc tensiuni între obligația legală a furnizorilor de servicii de a proteja identitatea victimelor și nevoia/cerința jurnaliștilor de a avea acces la mărturii directe.
- Prezintă un punct de vedere subiectiv fără să arate problema în ansamblu.

[\[înapoi la cuprins\]](#)

7. Resurse

7.1. Studii și rapoarte

Ghid practic pentru victimele violenței în familie:

https://violentaimpotrivafemeilor.ro/wp-content/uploads/2016/04/Brosura-A4_01_.pdf

Violența sexuală în mass media:

<http://aleg-romania.eu/wp-content/uploads/2014/08/Factsheet-2Ghid-pentru-jurnalisti-cu-cons%CC%A6tiint%CC%A6a%CC%86.pdf>

Ghid pentru jurnaliști despre portretizarea echitabilă a fetelor și femeilor

<http://www.cpe.ro/wp-content/uploads/2016/03/Ghid-pentru-jurnalisti-cum-se-alcatuieste-portretizarea-echitabila-a-fetelor-si-femeilor-in-presa-scrisa.pdf>

Generația nevorbită, FFFF:

<https://ffff.ro/site/wp-content/uploads/2016/09/FFFF-0117-Generatia-nevorbita-Brosura-preview.pdf>

Raportul de monitorizare al Agenției Naționale pentru Egalitate de Șanse:

<http://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2018/08/Raport-monitorizare-strategie-VF-2017.pdf>

7.2. Reportaje

Inegalitatea de acasă, Oana Sandu și Ana Maria Ciobanu:

<https://www.decatorevista.ro/dor-24-inegalitatea-de-acasa/>

Toată lumea din familia noastră: www.violenta.decatorevista.ro

Cicatrice, Elena Stancu și Cosmin Bumbuț: <https://teleleu.eu/cicatrice/>

Apropiere, Ani Sandu și Octavian Coman: <http://features.decatorevista.ro/apropiere>

Cu jumătate de inimă, Lina Vdovii și George Popescu:

<https://casajurnalistului.ro/cu-jumatate-de-inima/>

Rise Project, Ana Poenariu și Sergiu Brega:

<https://www.riseproject.ro/articol/afaceri-pe-spinarea-femeilor-batute/>

Revenge porn, Venera Dimulescu: <https://casajurnalistului.ro/poze-goala-liceu/>

Urmele tăcerii:

<https://recorder.ro/urmele-tacerii/>

7.3. Filme

India s Daughter: <http://oneworld.ro/2016/l/ro/fiica-indiei-257/>

Private Violence: <http://oneworld.ro/2016/l/ro/violenta-domestica-269/>

Coups de Foudre: <http://oneworld.ro/2016/l/ro/coups-de-foudre-279/>

Elena Stancu și Cosmin Bumbuț: <https://vimeo.com/105327749>

[\[înapoi la cuprins\]](#)

8. Despre autor

Ana Maria Ciobanu

Este reporter la DoR din 2011. Când nu își petrece timpul cu cei doi copii, Alice și Victor, Ana caută, documentează, întreabă, scrie despre inegalitatea socială, reforma sistemului de protecție a copilului, violență în familie, discriminare. În 2017 a lansat podcastul Satul Mădălinei – un serial audio în șase episoade despre dragoste, sărăcie și costurile altruismului. Începând din martie 2018, realizează și podcastul <mame>, împreună cu Oana Sandu.

Am început să scriu despre violență în familie în 2014, când împreună cu colega mea Oana Sandu am pornit la DoR proiectul Toată Luma din Familia Noastră. Voiam să scriem despre nuanțele violenței în familie, să arătăm că este un subiect pe care îl avem în comun ca români și că, dacă nu am experimentat direct o formă de violență în familie, cu siguranță cunoaștem cel puțin o persoană care s-a confruntat cu acest fenomen. Împreună am intervievat peste 20 de parteneri și copii care au experimentat cel puțin o formă de violență, dar și copii, prieteni și colegi de serviciu ale unor femei care, din păcate, nu au supraviețuit violenței. Au fost ingineri, profesoare, polițiști, vânzătoare, coafeze, din orașe și din sate. Aveau în comun teama de a rupe cercul abuzului și rușinea de a cere ajutorul și de a vorbi despre ce li se întâmpla. Îi unea vina, senzația că poate greșesc cu ceva și astfel declanșează violența.

Când am pornit acest proiect, ne-am temut de retraumatizare în cadrul interviului. Am învățat de la cei intervievați și de la furnizorii de servicii sociale, că e important să îți explici scopul și să construiești împreună. Oamenii cu care am vorbit, ne-au încredințat poveștile lor pentru că au înțeles că-i vom respecta, că-i vom proteja și că experiența lor poate produce schimbare. Am avut un scop comun.

[\[înapoi la cuprins\]](#)